بیکاری

دګروپ غړي

فرویز (زیارمل)

احسان الله (احسان)

بلال احمد (افغان)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بیکاري : هغه کارکونکي چې کار کولو استعداد او میل لري پکار باندي نه ګمارل کیږي او ځمکي یا پانګي وسایلو او تو لیدي الاتو څخه هم بشپړه استفاده نکیږي نو ویل کیږي په ملي اقتصاد تو لیدي عواملونه په مکمل استخدام شتون نه لري .

استخدام: د تولید د هغو عواملو پکار اچولو څخه عبارت دي چي لاس رسي ورته کیږي .

بیکاري ډولونه:بیکاري په ۶ دولونه لري

1. ساختماني بیکاري
2. پټه بانه لیدونکي بیکاري
3. موسمي بیکاري
4. اصطحکالي بیکاري
5. دوراني بیکاري
6. نکسا لو جیکي بیکاري

سختماني بيكاري : داډول بيكاري ديوه هيواد په اقتصادي جوړښت كي د تغير په اثر منځ ته راځي.
مثال: نوي اقتصادي قوانين او بنسټونه چي دهغوي په اثر توليسد تريقه په بنيادي ډولتغير كوي چي په نتيجه كي په اقتصادي په فعاليتونو كي موقت وخت لپاره خنډ واقعي كيږي بيكاري مينځ ته راځي دا ډول بيكاري په ورسته پاته هيوادونو كي تر ستر ګو كيږي
پټه بيكاري : دا هغه بيكاري ده چه افراد ظاهرآ په كار مصروف وي مګر د هغو ونډه په ملي توليد كي ډيره كمه با صفر او حتي كيداي سي چي منفي وي
مثال : ديوي كروندي لپاره لازمه ده چه ديوي كورني له غړو څخه دوه تنه كاروكري په داسي حال كي چه په اجباري ډول ده دي كورني ټول غړي ۶ تنه كار كوي دغه څلور تنه چي اظافي كاركر اصلآ ددي كورني كرنيزتوليدي په زياتوالي كي هيڅ رول نه لري دا ډول بيكاري په ورسته پاته هيوادونو كي پيداكيږي
موسمي بيكاري : د هغه بيكاري ده چه د دكار په يو معلوم موسم كي زياتي ګرمي او ده زياتي يخني په اثر رامنځ ته كيږي او دا ډول بيكاري په ورسته پاته او پرمختللو هيوادونو كي پيداكيږي

- اصطحلاکي بیکاري : عارخسي بیکاري امکان لري چه د کامل استخدام په شرایطوکي هم منځ ته راشي (مثال) هغه محصلین چه کله له د پوهنتون څخه فارغ شي تر هغه وخت پوري چي هغه په کار کیږي او وظیفه ګومارل کیږي سره له دي چه په اقتصاد کي ددي محصلانو د جذب قدرت مو جو د وي بیکاره پاته کیږي .
- دو راني بیکاري : دوراني بیکاري چه داقتصادي پرمختګ د څپو په اثرمنځ ته راځي او په خو کلونو کي په وقفه یي دډول واقع کیږي او په یوه وخت کي دټولو او یا ځینو صنایع لپاره تقاضا وجود نه لري دا ډول بیکاري زیاتره په پرمختللي پانکي آچوونکي هیوادونو له خصوصیاتو څخه شمیرل کیږي
- تکنا لوجیکي بیکاري: دا ډول بیکاري له تخنکي پرمختګ څخه منځ ته راځي ځرنګه چه د نوي او عصري ماشنونو له نصبول ورسته یو شمیر کارګر ان له کاري څخه لیري پاتیږي او دا بیکاري هم د پر پرمختللي هیوادونو له خصوصیاتو څخه ګڼل کیږي

- بیکاري عوامل:
- دري عوامل لري
- ۱ دتو لید اتي ذخایرو محدوودیت
- ۲ د پانګي یا سر مایي کموالي
- ۳ د مصرف محدودیت
- ۱ دتولیداتي ذخایرو محدودیت عوامل :
- ددي لپاره چي دیوه هیواد دوګړو اړتیاوي پوره شي باید دخامو موادو او موجوده طبعي منابعو شکل ته تغیرورکړل شي او ددي کار لپاره باید د ټولوني افراد په مختلف ساحه کي استخدام سي که چیري د دټولني تولیدي ذخیري د هغوي نفسو په نسبت کمي وي کوم چي دکار کولو وړتیا او هیله ولري په دي صورت کي دهیواد ټولي بشري قواوي په کارنه یي لویدلي په هیوادکي بیکاري رامنځ ته کیږي
- ۲ دپانګي او سرمایي کموالي :
- څرنګه چي سرمایه ده تولیدي عواملو دجملي څخه یو مهم عامل دي نو ځکه د کار محل دسرمایي له موجودیت سره اړیکه لري او دسرمایي دمحدودیت د ناقص استخدام یا بیکارتي سبب ګرځي په ډیر مختلوو نکي او شاته پاته هیوادونو کي بیکاري زیاتره ده سرمایه دکموالي څخه منځ ته راځي

- ۳ دمصرف محدودیت :
- دبیکاري یو بل علت د مصرف محدودیت دي کیداسي دا محدودیت ده عیداتو دکموالي او یاهم دسپما دفیصدي زیاتوالي له کبله وي نو په دي صورت کي تو لید سوي محصولاتو ته تقاضا کمیږي. او په نتیجه کي بي سرمایه ګذاري ته هم میلن کمیږي.
- په دي ځاي کي داقتصادي پالسیو جوړونکي دنده ده چه د مصرف سپما او پانګي اچوني معقول تناسب رامنځ ته کیږي ترخو کامل استخدام منځ ته راځي دمصرف دمحمدودیت له امله بیکاري هم ده پرمختلولو او شاته پاته هیوادونو له خصوصیاتو څخه ګڼل کیږي
- نوټ : ځکه په دي هیوادونو کي په نفر عاید ، یا سړي سر عاید کم وي
- نوهغه سپماچه دسرمایه ګذاري سبب ګرځي هم محدود وي.
- د بیکاري د مخنیوي لپاره تدابیر:
- د بیکاري د منځته راوړونکو عواملو په نظر کي نیولو سره د هغوي د مخنیوي لپاره تدابیر په دري ډوله ویشل شوي دي.
- ۱:په اقتصادي سکتورونو پوري اړوند تدابیر.
- ۲:په پانګي اچوني پوري اړوند تدابیر.
- ۳:د مسهلکینونو په مصرف پوري اړوند تدابیر.

- ۱:په اقتصادي سکتورونو کي د پرمختک لپاره باید یوه اندازه تدابیر ونیول سي،خصوصاً د زراعت او د مهار تونو او د صنایعو د سکتورونو لپاره،چي د تولید او استخدام لپاره لویه منبع تشکیلوي،تر څو دا سکتورونه وده او پرمختک وکړي او خلکو ته د کار زمینه برابره سي چي د کارکول و توان او غوښتنه ولري.دا تدابیر په لاندي ډول دي؛
- د کر هنیزو مځکو څخه د ښي کټي اخیستني لپاره باید دمځکو حصلاتو صورت ونیسي تر څو د ډیرو کاریکرانو د جذب سبب شي.
- د هغو کرهنیزو مصولاتو لپاره د تقاضا زیاتوالي کوم چي په صنعتي سکتورونو کي پروسیس کیږي،مثال؛۱:لبنیات ۲:پوستکي ۳:وړي ۴:پنبه ۵:میوي او داسي نور...............
- د تولیدي سکتورونو د صادراتو تشویقول.

- د یو او بل تولید سوي محصلاتو رانیول او په موخه د لویو او کوچنیو صنایعو تر منځ تجارتي قراردادونه کول.
- ۲:د سرمایه ګزاري اړوند تدابیر:په یو هیواد کې د بشري قواوو په زیاته جذب په موخه باید سرمایه ګزاري زیاته شي او ددي کار لپاره لاندي تدابیر په نظر کي نیسو؛
- د پانګي اچوني د تشویق لپاره باید بانګي اسانتیاوي رامنځ ته سي ،مثال؛د کریډیت ورکړه.
- د پانګي اچوني د لارښوني لپاره باید اداري او مشورتي اسانتیاوي برابري شي،مثال؛د تولید کولو د طریقي ټاکنه،د منابعو ټاکنه،د خامو موادو لاسه راوړولو منابع اوداسي نور.............
- د پانګي اچوني حمایه او دملادتقوي لپاره د تعارفو اسانتیاوو برابرول،مثال؛د ګومرکي محصول څخه د سرمایي اجناسو مصارف کول،د صنایعو لپاره د ضرورت خامو موادو په واریدولو باندي لږ ګومرکي محصول واخیستل شي.
- د شرکتونو او مؤسساتو لپاره د مالیاتو په اخیستلو کي تخفیف(کمښت)،او په عایداتو باندي لږ مالیه اخیستل.

: په مستهلیکینو پوري اړوند تدابیر:
پوهیږي چي استهلاک استحي ته تقاضا د مستهلیکینو د تقاضا زیاتوالي لپاره چي د هیواد په مختلیفو اقتصادي سکتورونو کي پانکي اچووني د زیاتوالي سبب ګري او د هغي ډیروالي په نتیجه کي د هغو کسان لپاره د استخدام سطحه لوړیږي کوم چي د کار غوښتنه او وړتیا لري
مسهلیکینو د رانیولو قدرت زیاتوالي او ددي کار لپاره په عایداتو او شخصي ملکیتونو لر مالیه اخیستل.
تحملي ښایست:شیانو په واریدولو کي محدودیت راوستل.
د درملو،غذایي موادو او نورو ضروري او حیاتي موادو قیمتونو کنټرول او نظم.
په استخدام کوونکي ادارو کي د مراجعینو لپاره اسانتیاوي برابرول.
د استخدام نظریه:په عیني وخت کي د عایداتو د لاسته راوړولو نظریه هم ده.
۱:هغه څوک کولاي سی عاید لاسته راوړي کوم چې په کار مصروف وي

۲:-۱۹۲۳-۱۹۹۳ کلونو په اقتصادي بحران کي چي د ډيرو کارکوونکي بيکاري موجوده وه.

يو انګليسي عالم کينز په کتاب کي د پيسو د ربحي او استخدام عمومي تيوري په نامه ياديږي،چي په ۱۹۳۶ ميلادي کال کي خپور شو.

اصلي موضوع ده ملي عايداتو او استخدام تر ځيرني لاندي نسي.

کامل استخدام:هر کله چي په مارکيټ کي په يو معلوم مقدار مزد سره د کار مجموعي عرضه او تقاضا يو د بل سره مساوي سي کامل استخدام دي.

په هغه صورت کي چي د کاريکر لپاره تقاضا د هغه د عرضي په نسبت کمه وي نو يوه اندازه کاريکران بي کاره پاته کيږي نو په ټولنه کي د بيکاري ژوند رامنځته کيږي.

که يو برابر مزد وټاکل سي نو ټول هغه کسان چي دکار غوښتنه او وړتيا لري په کار بوخت کيدلاي شي او بي کاري منځته نه راځي.

?